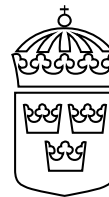

Regeringens proposition

2024/25:137

Ersättning till radio- och tv-företag vid privatkopiering

Prop.
2024/25:137

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 13 mars 2025

Ulf Kristersson

Gunnar Strömmer
(Justitiedepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Regeringen föreslår nya regler på upphovsrättsområdet som innebär att radio- och tv-företag inkluderas i ersättningsordningen för privatkopiering och ges motsvarande rätt till ersättning som övriga ersättningsberättigade rättighetshavare. Förslaget syftar till att anpassa svensk rätt till en dom från EU-domstolen. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2026.

I propositionen föreslås även att det tydliggörs när regeringen får meddela föreskrifter om upphovsrättslagens tillämpning med avseende på andra länder. Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 2025.

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Förslag till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk	4
3	Ärendet och dess beredning	7
4	Det upphovsrättsliga regelverket	8
4.1	Ersättning till rättighetshavare vid privatkopiering	8
4.2	Något om den praktiska tillämpningen.....	12
5	Ersättning till radio- och tv-företag vid privatkopiering	12
6	Förtydligande av regeringens föreskriftsrätt	17
7	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	19
8	Konsekvenser.....	20
9	Författningskommentar.....	21
Bilaga 1	Sammanfattning av betänkandet Privatkopieringsersättningen i framtiden (SOU 2022:20)	24
Bilaga 2	Betänkandets lagförslag	26
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna	27
Bilaga 4	Sammanfattning av promemorian Ändrade ersättningsregler för användning av musik (Ju2024/02104).....	28
Bilaga 5	Förteckning över remissinstanserna	29
Bilaga 6	Lagrådsremissens lagförslag	30
Bilaga 7	Lagrådets yttrande	33
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 13 mars 2025	34

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2024/25:137

Regeringens förslag:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk.

Förslag till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

Härigenom föreskrivs att 48, 61 och 62 §§ lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

48 §¹

Ett radio- eller tv-företag har, med de inskränkningar som föreskrivs i denna lag, en uteslutande rätt att förfoga över en ljudradio- eller *televisionsutsändning* genom att

1. ta upp utsändningen på en anordning genom vilken den kan återges,
2. framställa exemplar av en upptagning av utsändningen,
3. sprida exemplar av en upptagning av utsändningen till allmänheten,
4. tillåta återutsändning eller en återgivning för allmänheten på platser där allmänheten har tillträde mot inträdesavgift, eller
5. tillåta att en upptagning av utsändningen på trådbunden eller trådlös väg överförs till allmänheten på ett sådant sätt att enskilda kan få tillgång till upptagningen från en plats och vid en tidpunkt som de själva väljer.

De rättigheter som avses i första stycket 2, 3 och 5 gäller till utgången av femtionde året efter det år då utsändningen ägde rum.

Bestämmelserna i 2 § andra stycket, 6–9 §§, 11 § andra stycket, 11 a, 12, 13 och 15 a–16 §§, 16 a § tredje stycket, 16 e–17 c, 17 e, 21, 22, 25–26 b, 26 e, 42 a, 42 b, 42 d och 42 g–42 k §§ ska tillämpas i fråga om ljudradio- och *televisionsutsändningar* som avses i denna paragraf.

När ett exemplar av en upptagning enligt denna paragraf med företagets samtycke har överlåtits inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet får exemplaret spridas vidare.

Om ett radio- eller tv-företag har krav på ersättning för en sådan vidare-sändning som avses i 42 f § och som har skett med företagets samtycke, ska företaget framställa sitt krav samtidigt med de krav som avses i 42 a § tredje stycket.

61 §²

Bestämmelserna i 45, 47 och 48 §§ är *tillämpliga* på framföranden, ljudupptagningar samt ljudradio- och *televisionsutsändningar* som

Bestämmelserna i 45, 47 och 48 §§ *tillämpas* på framföranden, ljudupptagningar samt ljudradio- och *tv-utsändningar* som äger rum i

¹ Senaste lydelse 2022:1712.

² Senaste lydelse 2022:1712.

äger rum i Sverige. Dessutom tillämpas 45 § på framföranden av den som är svensk medborgare eller har sin vanliga vistelseort i Sverige, 47 § på ljudupptagningar vars framställare är svensk medborgare eller svensk juridisk person eller har sin vanliga vistelseort i Sverige och 48 § på utsändningar av radio- eller *televisionföretag* som har sitt säte i Sverige. Bestämmelserna i 46 § tillämpas på ljudupptagningar och upptagningar av rörliga bilder vars framställare är svensk medborgare eller svensk juridisk person eller har sin vanliga vistelseort i Sverige liksom på sådana upptagningar av rörliga bilder som äger rum i Sverige. Bestämmelsen i 46 § om exemplarframställning gäller dock alla ljudupptagningar.

Bestämmelserna i 48 b § tillämpas på presspublikationer vars framställare är etablerad i Sverige. Bestämmelserna i 49 § tillämpas på arbeten vars framställare är svensk medborgare eller har sin vanliga vistelseort i Sverige. Bestämmelserna tillämpas även på arbeten vars framställare är svensk juridisk person och har sitt säte, sitt huvudkontor eller sin huvudsakliga verksamhet i Sverige. Om den juridiska personen har sitt säte i Sverige men inte sitt huvudkontor eller sin huvudsakliga verksamhet här, tillämpas bestämmelserna dock endast om arbetet ingår i en ekonomisk verksamhet som har etablerats i Sverige.

Av bestämmelserna i 49 a § tillämpas hänvisningen till 50 och 51 §§ på alla fotografiska bilder och övriga bestämmelser på fotografiska bilder

1. vars framställare är svensk medborgare eller har sin vanliga vistelseort i Sverige, eller

2. som först har getts ut i Sverige eller samtidigt i Sverige och utomlands, eller

3. som har infogats i en byggnad eller annan anordning som är fast förenad med marken, om byggnaden eller anordningen är belägen i Sverige.

Vid tillämpningen av tredje stycket 2 anses utgivningen ha skett samtidigt, om bilden har getts ut i Sverige inom trettio dagar efter utgivningen utomlands.

Av bestämmelserna i 45 § tillämpas hänvisningen till 26 k–26 m §§ endast på framföranden som har gjorts av någon som är svensk medborgare eller som har sin vanliga vistelseort i Sverige. Av bestämmelserna i 46 § tillämpas hänvisningen till 26 k–26 m §§ endast på upptagningar vars

Sverige. Dessutom tillämpas 45 § på framföranden av den som är svensk medborgare eller har sin vanliga vistelseort i Sverige, 47 § på ljudupptagningar vars framställare är svensk medborgare eller svensk juridisk person eller har sin vanliga vistelseort i Sverige och 48 § på utsändningar av radio- eller *tv-företag* som har sitt säte i Sverige. Bestämmelserna i 46 § tillämpas på ljudupptagningar och upptagningar av rörliga bilder vars framställare är svensk medborgare eller svensk juridisk person eller har sin vanliga vistelseort i Sverige liksom på sådana upptagningar av rörliga bilder som äger rum i Sverige. Bestämmelsen i 46 § om exemplarframställning gäller dock alla ljudupptagningar.

Av bestämmelserna i 45 § tillämpas hänvisningen till 26 k–26 m §§ endast på framföranden som har gjorts av någon som är svensk medborgare eller som har sin vanliga vistelseort i Sverige. Av bestämmelserna i 46 § tillämpas hänvisningen till 26 k–26 m §§ endast på upptagningar vars

Prop. 2024/25:137 framställare är svensk medborgare eller svensk juridisk person eller har sin vanliga vistelseort i Sverige. Av bestämmelserna i 49 a § tillämpas hänvisningen till 26 k–26 p §§ endast på fotografiska bilder vars framställare är svensk medborgare eller har sin vanliga vistelseort i Sverige.

framställare är svensk medborgare eller svensk juridisk person eller har sin vanliga vistelseort i Sverige. *Av bestämmelserna i 48 § tillämpas hänvisningen till 26 k–26 m §§ endast på utsändningar av radio- eller tv-företag som har sitt säte i Sverige.* Av bestämmelserna i 49 a § tillämpas hänvisningen till 26 k–26 p §§ endast på fotografiska bilder vars framställare är svensk medborgare eller har sin vanliga vistelseort i Sverige.

62 §³

Regeringen får, under förutsättning av ömsesidighet eller om det följer av *ett sådant avtal med en främmande stat eller en mellanfolklig organisation som riksdagen godkänt*, meddela föreskrifter om denna lags tillämpning med avseende på andra länder. Regeringen får också meddela föreskrifter om lagens tillämpning på verk och fotografiska bilder som först har *utgivits* av en mellanfolklig organisation och på inte utgivna verk och fotografiska bilder som en sådan organisation får ge ut.

Regeringen får, under förutsättning av ömsesidighet eller om det följer av *en bindande EU-rättsakt eller ett av EU ingånget eller av riksdagen godkänt avtal med en stat eller en mellanfolklig organisation*, meddela föreskrifter om denna lags tillämpning med avseende på andra länder. Regeringen får också meddela föreskrifter om lagens tillämpning på verk och fotografiska bilder som först har *getts ut* av en mellanfolklig organisation och på inte utgivna verk och fotografiska bilder som en sådan organisation får ge ut.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2025 i fråga om 62 § och i övrigt den 1 januari 2026.

2. Bestämmelserna i 48 och 61 §§ i den nya lydelsen tillämpas även på prestationer som har tillkommit före ikraftträdandet.

3. Bestämmelserna i 48 och 61 §§ i den äldre lydelsen tillämpas för åtgärder som har vidtagits före ikraftträdandet.

En särskild utredare fick i augusti 2020 i uppdrag att se över ersättningsordningen för privatkopiering och föreslå nödvändiga författningsändringar. Syftet med översynen var att åstadkomma en modern och effektiv ersättningsordning. I uppdraget ingick att ta ställning till om ersättningsordningen bör ändras när det gäller vilken krets av rättighetshavare som är berättigad till privatkopieringsersättning.

Utredningen tog namnet Utredningen om privatkopieringsersättning och överlämnade i april 2022 betänkandet Privatkopieringsersättningen i framtiden (SOU 2022:20). En sammanfattning av betänkandet finns i *bilaga 1*. Utredningens lagförslag i den del som avser frågan om radio- och tv-företag ska vara berättigade till ersättning finns i *bilaga 2*. Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissvaren finns tillgängliga på regeringens webbplats (regeringen.se) och i lagstiftningsärendet (Ju2022/01441).

Den 23 november 2023 meddelade EU-domstolen dom i ett mål av betydelse för frågan om radio- och tv-företag ska vara berättigade till ersättning (mål C-260/22, Seven.One Entertainment Group). Enligt domen utgör artikel 5.2 b i direktivet om upphovsrätten i informationssamhället (Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/29/EG av den 22 maj 2001 om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället) hinder för nationell lagstiftning som undantar radio- och tv-företag vars upptagningar av utsändningar privatkopieras från den rätt till rimlig kompensation som föreskrivs där, förutsatt att företagens eventuella skada inte kan kvalificeras som obetydlig.

Inom Justitiedepartementet togs i oktober 2024 promemorian Ändrade ersättningsregler för användning av musik fram med förslag på förordningsändringar som syftar till att anpassa svensk rätt till en annan dom från EU-domstolen (mål C-265/19, Recorded Artists Actors Performers). Förslaget i promemorian innebär att det inte längre ska vara ett villkor för rätt till ersättning för användning av ljudupptagningar med anknytning till ett land som är anslutet till WIPO-fördraget om framföranden och fonogram att landet i fråga ger svenska rättighetshavare motsvarande rätt till ersättning, så kallad ömsesidighet. I promemorian görs bedömningen att ändringarna kan beslutas utan ändring av regeringens föreskriftsrätt om upphovsrättslagens tillämpning med avseende på andra länder. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 4*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 5*. Remissvaren finns tillgängliga på regeringens webbplats och i ärendet (Ju2024/02104).

I propositionen behandlas det förslag i betänkandet som avser frågan om radio- och tv-företag ska vara berättigade till ersättning vid privatkopiering. Övriga förslag i betänkandet kräver ytterligare överväganden och bereds vidare i Regeringskansliet. I propositionen behandlas även frågan om huruvida regeringens föreskriftsrätt om upphovsrättslagens tillämpning med avseende på andra länder bör förtydligas.

I promemorian Ändrade ersättningsregler för privatkopiering föreslås samtidigt förordningsändringar som syftar till att anpassa ersättningsordningen för privatkopiering till ytterligare en dom från EU-domstolen

Prop. 2024/25:137 (mål C-227/23, Kwantum Nederland och Kwantum België). Förslaget innebär att ömsesidighet inte längre ska vara en förutsättning för rätt till ersättning för rättighetshavare från tredjeländer. Förslaget är avsett att omfatta radio- och tv-företag och kompletterar därmed förslaget i propositionen. Promemorian remissbehandlas för närvarande (Ju2025/00414).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 20 februari 2025 att inhämta Lagrådets yttrande över det lagförslag som finns i *bilaga 6*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 7*. Lagrådet lämnar förslaget utan erinran. I förhållande till lagrådsremissens lagförslag görs vissa redaktionella ändringar.

4 Det upphovsrättsliga regelverket

4.1 Ersättning till rättighetshavare vid privatkopiering

Upphovsrätten och radio- och tv-företags närstående rätt

Bestämmelser om upphovsrätt finns i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk. I upphovsrättslagen finns även bestämmelser om rätt till vissa prestationer efter liknande principer som gäller för upphovsrätten, så kallade närstående rättigheter.

En sådan rätt gäller för radio- och tv-företags utsändningar (se 48 §). Rätten gäller utsändningen av de programbärande signalerna och inte programinnehållet. Begreppet utsändning är avsett att vara teknikneutralt. Radio- och tv-företag kan även ha rättigheter till programinnehållet, t.ex. i egenskap av framställare av ljud- eller bildupptagningar (producenter). Även andra kategorier av rättighetshavare kan ha rättigheter till programinnehållet, t.ex. upphovsmän och utövande konstnärer.

Den ensamrätt som radio- och tv-företag har motsvarar till stor del det egentliga upphovsrättsskyddet. Radio- och tv-företag har ensamrätt att förfoga över en radio- eller tv-utsändning genom att bl.a. göra en upptagning av utsändningen och framställa exemplar av en upptagning av utsändningen (se 48 § första stycket 1 och 2, jfr artikel 7.2 i uthyrnings- och utlåningsdirektivet [Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/115/EG av den 12 december 2006 om uthyrnings- och utlåningsrättigheter avseende upphovsrättsligt skyddade verk och om upphovsrätten närstående rättigheter, kodifierad version] och artikel 2 e i direktivet om upphovsrätten i informationssamhället).

Det finns inskränkningar i radio- och tv-företags rättigheter som i stort motsvarar inskränkningarna i upphovsrätten och som motiveras av hänsyn till allmänna eller enskilda intressen. I det här sammanhanget är inskränkningen för framställning av exemplar för privat bruk av betydelse.

Upphovsrättslagen tillämpas i första hand på svenska verk och prestationer. Till följd av Sveriges anslutning till EU/EES och olika internationella överenskommelser tillämpas upphovsrättslagen i stor utsträckning även på verk och prestationer med utländskt ursprung.

Inskränkningen för framställning av exemplar för privat bruk

Inskränkningen för framställning av exemplar för privat bruk ger var och en rätt att under vissa förutsättningar kopiera skyddade verk (12 § upphovsrättslagen). De exemplar som framställs med stöd av inskränkningen får inte användas för andra ändamål än privat bruk.

Enligt huvudregeln får ett eller några få exemplar framställas av offentliggjorda verk. Med offentliggjorda verk avses verk som lovligen har gjorts tillgängliga för allmänheten, dvs. som huvudregel med upphovsmannens samtycke (se 8 §). Det finns särskilda begränsningar för vissa litterära verk och ett antal uppräknade undantag från huvudregeln. Inskränkningen ger inte rätt att för privat bruk låta en utomstående framställa exemplar av exempelvis musikaliska verk eller filmverk. En annan viktig begränsning är att inskränkningen endast ger rätt att framställa exemplar från så kallade lovliga förlagor (se 12 § sista stycket och exempelvis EU-domstolens dom i mål C-435/12, ACI Adam m.fl.).

Inskränkningen gäller även i förhållande till närstående rättigheter, bl.a. radio- och tv-företags utsändningar (se 48 § tredje stycket som hänvisar till 12 §). Det innebär att var och en har rätt att för privat bruk göra en upptagning av en utsändning och framställa exemplar av en upptagen utsändning (se även hänvisningen till 2 § andra stycket och bl.a. prop. 2004/05:110 s. 56 och 378). Kravet på offentliggörande anses uppfyllt i och med utsändningen. I och med att den egentliga förlagan ska vara lovlig faller kopiering från illegala källor utanför inskränkningen.

Inskränkningen motsvarar artiklarna 5.2 b och 5.5 i direktivet om upphovsrätten i informationssamhället (jfr även artikel 10 i uthyrnings- och utlåningsdirektivet). Enligt direktivet får medlemsstaterna under vissa förutsättningar föreskriva inskränkningar för framställning av exemplar för privat bruk, förutsatt att rättighetshavarna får rimlig kompensation.

Inskränkningarna i upphovsrättslagen har nyligen setts över av Utredningen om upphovsrättens inskränkningar. Utredningen överlämnade i januari 2024 betänkandet Inskränkningarna i upphovsrätten (SOU 2024:4). Utredningen föreslår inga ändringar när det gäller 12 §.

Ersättningsordningen för privatkopiering

I upphovsrättslagen finns även bestämmelser om ersättning som syftar till att kompensera rättighetshavarna för tillåten privatkopiering (se 26 k–26 m §§). Bestämmelserna är avsedda att motsvara kravet på rimlig kompensation i direktivet om upphovsrätten i informationssamhället.

Ersättningsberättigade är upphovsmän till verk som har sänts ut i radio eller tv eller som har getts ut på anordningar genom vilka de kan återges. Motsvarande rätt gäller för utövande konstnärer, framställare av ljud- eller bildupptagningar respektive fotografiska bilder (se hänvisningar till 26 k–26 m §§ i 45 § tredje stycket, 46 § tredje stycket och 49 a § fjärde stycket). I praktiken innebär bestämmelserna att ersättning endast i begränsad omfattning utgår för kopiering av stillbilder och texter m.m. (se prop. 2004/05:110 s. 131). Radio- och tv-företag är inte ersättningsberättigade.

Ersättnings skyldiga är näringsidkare som i sin yrkesmässiga verksamhet tillverkar eller för in anordningar som kan ta upp ljud eller rörliga bilder och som är särskilt ägnade för privatkopiering. Ersättningsordningen bygger på att ersättnings skyldiga näringsidkare för över sina kostnader på konsumenterna, dvs. de som har rätt att privatkopiera.

Enligt rättspraxis omfattas exempelvis mobiltelefoner och surfplattor av ersättningsordningen. Vissa anordningar undantas helt, bl.a. anordningar som ska användas till annat än privatkopiering eller föras ut ur landet (de så kallade proffs- och exportundantagen). Ersättnings storlek anges i bestämmelserna och är kopplad till anordningarnas lagringsutrymme. Ersättnings skyldiga näringsidkare har rätt till nedsättning av ersättningen om rättighetshavarna kompenseras för privatkopieringen på annat sätt, eller om ersättningen med hänsyn till omständigheter som kan hänföras till en anordning eller förhållandena på marknaden är oskäligt hög.

Ersättningen kan endast krävas in av en organisation som företräder ett flertal ersättningsberättigade rättighetshavare på området och det är endast en sådan organisation som har rätt att träffa avtal om nedsättning. Organisationen ska fördela ersättningen mellan de ersättningsberättigade efter avdrag för dess omkostnader. Vid fördelningen ska de rättighetshavare som inte företräds av organisationen vara likställda med dem som organisationen företräder. Ersättnings skyldiga näringsidkare ska anmäla sig hos organisationen och på begäran lämna viss redovisning.

I lagen (2016:977) om kollektiv förvaltning av upphovsrätt finns det allmänna bestämmelser om bl.a. hur fördelningsprinciper ska beslutas. Lagen genomför Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/26/EU av den 26 februari 2014 om kollektiv förvaltning av upphovsrätt och närstående rättigheter m.m. (se prop. 2015/16:181).

Det EU-rättsliga kravet på rimlig kompensation

Begreppet rimlig kompensation ska ges en enhetlig tolkning inom EU vilket motiveras av att konkurrensen på den inre marknaden skulle kunna komma att snedvridas om medlemsstaterna fritt fick bestämma hur det ska tolkas (se bl.a. EU-domstolens dom i mål C-467/08, Padawan).

Direktivets krav på rimlig kompensation är dock allmänt hållet och medlemsstaterna har ett stort handlingsutrymme när det gäller utformningen av nationella ersättningsordningar för privatkopiering. Medlemsstaterna får t.ex. bestämma formen för, de närmare bestämmelserna om och nivån på kompensationen. Enligt direktivets skäl bör medlemsstaterna beakta de särskilda förhållandena i varje enskilt fall, däribland den eventuella skadan för rättighetshavarna av åtgärden i fråga (jfr *possible harm*, *préjudice potentiel* och *etwaige Schaden* i de engelska, franska respektive tyska språkversionerna). I vissa situationer när förfånget (jfr den eventuella skadan) är obetydligt behöver det inte uppkomma någon betalningsskyldighet, se skäl 35 i direktivet och bl.a. EU-domstolens dom i mål C-260/22, Seven.One Entertainment Group.

Enligt EU-domstolen ska privatkopiering anses utgöra en handling som är ägnad att medföra skada för berörda rättighetshavare och nivån på kompensationen ska stå i samband med skadan. En annan ordning är inte förenlig med skäl 31 i direktivet enligt vilket en skälig avvägning ska göras mellan rättighetshavarnas och användarnas intressen (se bl.a. nyss nämnda

dom). Det innebär att ersättningen ska stå i relation till den privatkopiering som faktiskt sker. Att rättighetshavarnas skada till följd av inskränkningen för privatkopiering inte kan, eller behöver, fastställas mer än så för att den rimliga kompensationens storlek ska kunna bedömas signaleras genom att det framhålls i skäl 35 i direktivet att rättighetshavarnas *eventuella* skada utgör ett värdefullt kriterium att beakta i sammanhanget.

När det gäller anordningsbaserade ersättningsordningar, som den svenska, har EU-domstolen uttalat att skadan är att betrakta som eventuell när en privatperson har tillhandahållits en anordning som kan användas för att göra privatkopior. Det är alltså inte nödvändigt att det faktiskt görs privatkopior (se bl.a. EU-domstolens dom i mål C-467/08, Padawan). Huruvida privatkopieringsfunktionen är huvudsaklig eller underordnad kan emellertid, liksom den relativa betydelsen av anordningens kopieringskapacitet, påverka storleken av den rimliga kompensationen. En anordning behöver inte ge upphov till någon betalningsskyldighet alls, om samtliga användare av anordningen i praktiken nästan aldrig använder kopieringsfunktionen för privatkopiering, dvs. om den eventuella skadan är obetydlig (se EU-domstolens dom i mål C-463/12, Copydan Båndkopi).

Ett liknande resonemang kan föras när det gäller andra situationer som avses i skäl 35 i direktivet. Om exempelvis en kategori av verk eller prestationer i praktiken endast privatkopieras i obetydlig omfattning, behöver det inte uppkomma någon ersättningsrätt för rättighetshavarna i fråga (jfr EU-domstolens dom i mål C-260/22, Seven.One Entertainment Group). Enligt EU-domstolen är det upp till medlemsstaterna att själva fastställa den undre gränsen för när skadan kan anses obetydlig, förutsatt att det sker i enlighet med bl.a. den EU-rättsliga likabehandlingsprincipen (se EU-domstolens dom i mål C-463/12, Copydan Båndkopi och artikel 20 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna).

Tillämpningsområdet för ersättningsrätten

Av upphovsrättslagen framgår att bestämmelserna om privatkopieringsersättning tillämpas på verk och prestationer med svensk anknytning (se 60 § tredje stycket och 61 § femte stycket). Regeringen får, under förutsättning av ömsesidighet eller om det följer av ett avtal med en stat eller en mellanfolklig organisation som riksdagen godkänt, meddela föreskrifter om lagens tillämpning med avseende på andra länder (62 §). Sådana föreskrifter finns i internationella upphovsrättsförordningen.

Enligt förordningen ska den som är medborgare i ett land som ingår i EES eller en juridisk person från ett EES-land alltid behandlas som om denne vore svensk medborgare eller svensk juridisk person. En juridisk person med säte i ett EES-land ska alltid behandlas som en juridisk person med säte i Sverige (se 1 § andra stycket). Ersättningsbestämmelserna tillämpas alltså på verk och prestationer med anknytning till EES, oavsett om EES-landet i fråga har valt att genomföra en ersättningsordning.

När det gäller verk och prestationer med anknytning till tredjeländer har det inte ansetts föreligga någon internationell skyldighet för Sverige att tillämpa bestämmelserna om privatkopieringsersättning (se prop. 1997/1998:156 s. 35–38 och prop. 2004/05:110 s. 146 och 147). Ersättningsberättigade kategorier av rättighetshavare från sådana länder ges ändå rätt till ersättning förutsatt ömsesidighet, dvs. om landet i fråga

Prop. 2024/25:137 tillämnar en ersättningsordning som ger svenska rättighetshavare en motsvarande möjlighet till ersättning (se 27 § andra stycket och 28 § andra stycket). Som redovisas i avsnitt 3 behandlas frågan om ömsesidighet i promemorian Ändrade ersättningsregler för privatkopiering.

4.2 Något om den praktiska tillämpningen

Copyswede är den representativa organisation på rättighetshavarsidan som administrerar, samlar in och fördelar privatkopieringsersättningen. Copyswede ägs av 14 medlemsorganisationer som företräder upphovsmän och utövande konstnärer inom exempelvis text, bild, musik, scen och film. Genom samarbetsavtal med ytterligare organisationer företräder Copyswede även framställare av ljud- eller bildupptagningar såsom radio- och tv-företag (programbolag) samt musik- och filmproducenter. Genom representationsavtal med sina motsvarigheter i andra länder företräder organisationerna utländska rättighetshavare i enlighet med svenska regler.

Elektronikbranschen är den branschorganisation som samordnar och företräder tillverkare, importörer och återförsäljare av konsumentelektronik. Copyswede och Elektronikbranschen ingick i oktober 2020 nu gällande samarbetsavtal om privatkopieringsersättning. Avtalet reglerar bl.a. vilka anordningar som ska vara ersättningspliktiga, ersättningens närmare storlek och den praktiska hanteringen av ersättningen (se betänkandet s. 32–34). Enskilda näringsidkare kan ingå standardiserade avtal med Copyswede för att omfattas av villkoren enligt samarbetsavtalet.

Den totala privatkopieringsersättningen varierar med försäljningen av ersättningspliktiga anordningar. Under åren 2022 och 2023 uppgick Copyswedens inkassering till knappt 300 respektive 250 miljoner kronor.

5 Ersättning till radio- och tv-företag vid privatkopiering

Regeringens förslag: Rätten till ersättning vid privatkopiering ska även omfatta radio- och tv-företags rätt till sina utsändningar.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningens förslag omfattar inte någon följdändring när det gäller upphovsrättslagens tillämpningsområde för närstående rättigheter med svensk anknytning. Utredningens förslag grundar sig på delvis andra skäl.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det. Radio- och tv-företag, som *Sveriges Television* och *Sveriges Radio*, välkomnar förslaget och instämmer i utredningens tolkning av EU-direktivet. *Konstnärsnämnden* ifrågasätter förslaget med hänvisning till att radio- och tv-företag redan i dag får privatkopieringsersättning i egenskap av producenter av ljud och film. Nämnden framhåller att privatkopieringens ekonomiska påverkan för radio- och tv-företag inte har kunnat påvisas och menar att förslaget kan

inverka negativt på övriga ersättningsberättigade. Även *AIPPI Sverige* och *Lunds universitet* ifrågasätter förslaget och pekar på att radio- och tv-företag enligt EU-direktivet endast ges rätt till framställning av upptagningar av deras utsändningar. Enligt dem torde "livesändningar" därmed inte aktualisera privatkopieringsersättning. Enligt universitetet riskerar förslaget att kompensera radio- och tv-företag för utsändningsrätten snarare än exemplarframställningsrätten. De anser vidare att förslaget kan medföra svårigheter vid fördelningen av ersättningen i och med att radio- och tv-företags rätt i många fall kan sammanfalla med andra rättighetshavares rätt till upptagningen i sig eller det upptagna materialet.

Skälen för regeringens förslag

Radio- och tv-företag bör inkluderas i ersättningsordningen för privatkopiering

Inskränkningen för framställning av exemplar för privat bruk är tillämplig på radio- och tv-företags utsändningar. Enligt nuvarande regler har företagen inte rätt till ersättning vid privatkopiering.

Frågan om huruvida radio- och tv-företag bör ges en sådan rätt har tidigare övervägts. När nuvarande ersättningsordning infördes ansåg lagstiftaren inte att de skäl som motiverade en ersättningsrätt gjorde sig gällande med samma styrka när det gällde radio- och tv-företag som för övriga rättighetshavare. Bakgrunden var att privatkopior inte i någon beaktansvärd omfattning ansågs konkurrera med företagens ensamrätt (se Ds 1996:61 s. 46). Lagstiftaren framhöll bl.a. att företagen ändå kunde ha en rätt till ersättning om de själva framställt ljud- eller bildupptagningarna, dvs. som producent av programinnehållet (se prop. 1997/98:156 s. 24 och 25). Det konstaterades också att radio- och tv-företag inte genomgående föreföll ha en rätt till ersättning i andra EU-länder. I samband med genomförandet av direktivet om upphovsrätten i informationssamhället berördes frågan på nytt. Lagstiftaren uttalade att direktivet gav ett visst handlingsutrymme och att det kunde finnas skäl både för och emot en utvidgning. Det ansågs då inte möjligt att göra en tillräcklig analys av frågan och några ändringar föreslogs inte (se prop. 2004/05:110 s. 145).

Frågan har ingått i utredningens uppdrag och utredningen föreslår att radio- och tv-företag ska inkluderas i ersättningsordningen. Utredningen motiverar det med att rätten till ersättning enligt direktivet bör anses omfatta alla kategorier av rättighetshavare, däribland radio- och tv-företag, som enligt direktivet ges en ensamrätt till exemplarframställning (och vars ensamrätt har inskränkts för privatkopiering). Utredningen lyfter fram att det i och för sig skulle kunna anföras att radio- och tv-företag inte bidrar till själva skapandet av det innehåll som i ett senare skede kan privatkopieras. Radio- och tv-företags förfång till följd av tillåten privatkopiering skulle därmed kunna vara så obetydligt att det inte ger skäl till ersättning. Samtidigt konstaterar utredningen att utövandet av utsändningsrätten kan vara förknippat med stora investeringar. Till detta kommer att länder som Danmark och Norge numera ger radio- och tv-företag en självständig ersättningsrätt vid privatkopiering. Sammantaget konstaterar utredningen att frågan om radio- och tv-företag kan anses vara ekonomiskt påverkade av privatkopiering får avgöras från tid till annan.

EU-domstolen har efter remissbehandling av utredningens betänkande meddelat nu aktuell dom (mål C-260/22, Seven.One Entertainment Group). Enligt domen hindrar artikel 5.2 b i direktivet att en medlemsstat undantar radio- och tv-företag från den rätt till rimlig kompensation som föreskrivs där, förutsatt att företagens eventuella skada inte kan kvalificeras som obetydlig. Domstolen konstaterar inledningsvis, i likhet med utredningen, att det följer av direktivet att radio- och tv-företag i princip ska ha en rätt till rimlig kompensation i de medlemsstater som har inskränkt deras exemplarframställningsrätt för privatkopiering. I likhet med utredningen resonerar domstolen, med hänvisning till skäl 35 i direktivet, kring att det i vissa situationer när skadan är obetydlig, inte behöver uppkomma någon ersättningsrätt. Domstolen konstaterar att det av fast praxis följer att fastställandet av den undre gränsen för att kvalificera skadan som obetydlig omfattas av medlemsstaternas handlingsutrymme. I samband med fastställandet av denna gräns måste dock medlemsstaterna iakttäta den EU-rättsliga principen om likabehandling.

Enligt EU-domstolen är det upp till medlemsstaterna att utifrån objektiva kriterier bedöma dels om radio- och tv-företag, till skillnad från övriga kategorier av rättighetshavare i direktivet, endast lider en skada som kan kvalificeras som obetydlig, dels om alla radio- och tv-företag i det avseendet befinner sig i en jämförbar situation. Det är endast om båda villkoren är uppfyllda som företagen helt får undantas.

Samtidigt som EU-domstolen konstaterar att det är upp till medlemsstaterna att bedöma förekomsten och omfattningen av skada, gör man vissa generella uttalanden av betydelse för bedömningarna. Enligt domstolen saknar det relevans vid en jämförelse med andra rättighetshavarkategorier att vissa radio- och tv-företag kan få ersättning som producent av programinnehållet. Skyddsföremålet för radio- och tv-företags respektive producenters ensamrätt är inte identiskt vilket, enligt domstolen, innebär att deras skada till följd av privatkopiering inte sammanfaller. Domstolen pekar också på att radio- och tv-företags ”grad av producent” kan variera beroende på om företagen sänder ut egenproducerat innehåll eller innehåll som producerats på uppdrag av annan eller av utomstående.

Genom EU-domstolens dom klargörs sammantaget att radio- och tv-företag inte kategoriskt kan undantas från ersättningsrätten enligt direktivet exempelvis på den grunden att vissa företag kan få ersättning som producent av programinnehållet. I ljuset av EU-domstolens dom, och i likhet med utredningen, anser regeringen att förekomsten och omfattningen av eventuell skada för radio- och tv-företag vid privatkopiering bör avgöras i tillämpningen. Det föreslås därför att radio- och tv-företag ska inkluderas i ersättningsordningen för privatkopiering.

Radio- och tv-företag bör ges motsvarande rätt till ersättning som övriga ersättningsberättigade kategorier av rättighetshavare

Enligt nuvarande ordning finns det inte någon uttrycklig begränsning av ersättningsrätten som tar sikte på den situationen att skadan för ersättningsberättigade rättighetshavare kan kvalificeras som obetydlig. Utredningen föreslår att en sådan begränsning ska införas och regeringen avser att återkomma i den frågan. Förekomsten och omfattningen av skada kan

dock redan i dag beaktas genom ersättningsordningens utformning, bl.a. genom nedsättning av ersättningen och vid fördelningen.

AIPPI Sverige och *Lunds universitet* pekar i det här sammanhanget på att direktivet endast ger radio- och tv-företag ensamrätt att mångfaldiga upptagningar av deras utsändningar, dvs. kopiering av redan inspelade utsändningar. De menar att privatpersoners inspelningar av utsändningarna som sådana därmed inte bör aktualisera privatkopieringsersättning.

Regeringen konstaterar till att börja med att inskränkningen för privatkopiering i 12 § gäller både när en radio- eller tv-utsändning tas upp på en anordning genom vilken den kan återges, dvs. fixeras, och när exemplar av en upptagning framställs (se 48 § tredje stycket och där gjorda hänvisningar). Det innebär att det är tillåtet att t.ex. spela in en pågående utsändning med hjälp av ett inspelningsprogram eller en anordning med inbyggd eller extern inspelningsfunktion och göra kopior av en egen upptagning eller av en upptagning som tillhandahålls på begäran.

Som remissinstanserna är inne på gäller det EU-rättsliga kravet på rimlig kompensation i artikel 5.2 b i direktivet om upphovsrätten i informations-samhället, och EU-domstolens dom, endast radio- och tv-företags rätt till ersättning för kopiering av upptagningar av deras utsändningar (jfr artikel 2 e i direktivet). Som framgår ovan får radio- och tv-företags ensamrätt till upptagning också inskränkas för privat bruk (se artikel 10 i uthyrnings- och utlåningsdirektivet). Det direktivet ställer dock inte något krav på kompensation och behandlas inte närmare i domen (se punkterna 14–20).

För svensk del kan regeringen konstatera att rätten till privatkopieringsersättning enligt nuvarande regler är knuten till att verk eller prestationer har sänts ut i radio eller tv eller getts ut på anordningar genom vilka de kan återges (26 k §). För ersättningsberättigade rättighetshavare, vars verk eller prestationer ingår i en radio- eller tv-utsändning, innehåller regleringen inte någon begränsning i nu aktuellt avseende. Enligt regeringen finns det inte anledning att nu behandla radio- och tv-företag annorlunda. Det ligger även i linje med motsvarande reglering i Danmark och Norge, som redan ger radio- och tv-företag en självständig ersättningsrätt. Mot den bakgrunden föreslås att radio- och tv-företag ska ges motsvarande rätt till ersättning som övriga ersättningsberättigade rättighetshavare.

Det bör tilläggas att utredningen föreslår att nuvarande förutsättningar för rätt till ersättning, som alltså är kopplade till utsändning i radio eller tv eller utgivning på vissa anordningar, ska tas bort och ersättas med bestämmelser som tydligare knyter ersättningsrätten till inskränkningen för framställning av exemplar för privat bruk i 12 §. Förslaget innebär inte någon större förändring för radio- och tv-företag. Det är däremot av betydelse för andra kategorier av rättighetshavare, framför allt inom text och stillbild som sällan sänds ut eller ges ut på det sätt som förutsätts i bestämmelserna. Förslaget i den delen måste därmed övervägas samlat när det gäller radio- och tv-företag och övriga kategorier av rättighetshavare.

Vad gäller de ersättningsnivåer som anges i 26 l § upphovsrättslagen ligger dessa numera långt över de nivåer som, med stöd av nedsättningsgrunderna, tillämpas på marknaden enligt gällande avtal (se avsnitt 4.2). En höjning av de lagstadgade nivåerna till följd av förslaget är alltså utesluten. Enligt nuvarande nedsättningsgrunder kan ersättningens storlek anpassas till att rättighetshavarna på annat sätt kompenseras för privatkopiering eller t.ex. till priset på olika anordningar för att undvika

Prop. 2024/25:137 marknadsstörningar eller för stora belastningar för konsumenterna (jfr prop. 2004/05:110 s. 398). Inte heller när det gäller ersättningens storlek föranleder alltså förslaget något omedelbart behov av ytterligare lagändringar, men regeringen avser att återkomma även till dessa frågor.

När det slutligen gäller förslagets betydelse för fördelningen av ersättning till ersättningsberättigade rättighetshavare menar *AIPPI Sverige* och *Lunds universitet* att förslaget kan leda till gränsdragningsproblem.

Regeringen konstaterar att fördelningen är tänkt att så långt det är möjligt motsvara den privatkopiering som faktiskt sker och därmed skadan för rättighetshavarna (jfr prop. 1997/98:156 s. 34). Det bör dock understrykas att det rör sig om schablonartade bedömningar.

I enlighet med vad som har uttalats i tidigare lagstiftningsärenden är fördelningen i princip en fråga för den representativa organisationen med beaktande av erhållen information om, i det här fallet t.ex. radio- och tv-utsändningars innehåll och förekomsten av relevant privatkopiering, samt med tillämpning av aktuella fördelningsöverenskommelser och reglerna om likabehandling. I lagen om kollektiv förvaltning av upphovsrätt finns det numera även bestämmelser om hur fördelningsprinciper m.m. ska beslutas. Till det kommer att den representativa organisationen i aktuellt avseende står under tillsyn av Patent- och registreringsverket. Mot den bakgrunden konstaterar regeringen att organisationen, dvs. i praktiken Copyswede, samt övriga berörda aktörer på rättighetshavarsidan har lång erfarenhet av att hantera liknande frågor. Det kan därför antas att eventuella gränsdragningsproblem kommer att lösas i tillämpningen.

Vissa följdändringar

Som redovisas i avsnitt 4.1 är bestämmelserna om privatkopieringsersättning tillämpliga på verk och prestationer med viss svensk anknytning (se hänvisningar till 26 k–26 m §§ i 60 § tredje stycket och 61 § femte stycket upphovsrättslagen). Som en följd av den ändring som nu föreslås behöver även radio- och tv-företags utsändningar läggas till i uppräknningen av prestationer. Bestämmelserna om radio- och tv-företags ensamrätt i 48 § upphovsrättslagen tillämpas på utsändningar av företag som har sitt säte i Sverige (se 61 § första stycket). Samma anknytningsmoment bör gälla för tillämpligheten av bestämmelserna i 26 k–26 m §§.

Av internationella upphovsrättsförordningen följer att radio- och tv-företag med säte i ett EES-land alltid ska behandlas som radio- och tv-företag med säte i Sverige (se 1 § andra stycket). Bestämmelser om rätt till ersättning för rättighetshavare med anknytning till tredjeländer finns i samma förordning och gäller förutsatt ömsesidighet (se 27 och 28 §§). Som en följd av den ändring som nu föreslås behöver radio- och tv-företag även läggas till där. Det avses ske parallellt genom förordningsändringar.

Utredningen bedömer att det inte finns skäl att föreslå någon ändring när det gäller kravet på ömsesidighet och lämnar inte något förslag i den delen. Som redovisas i avsnitt 3 behandlas den frågan i promemorian Ändrade ersättningsregler för privatkopiering.

Regeringens förslag: Det förtydligas att regeringen får meddela föreskrifter om upphovsrättslagens tillämpning med avseende på andra länder utan krav på ömsesidighet i de fall det följer av en bindande EU-rättsakt eller ett av EU ingånget avtal.

Promemorians bedömning överensstämmer inte med regeringens förslag. I promemorian görs bedömningen att ett förtydligande av regeringens föreskriftsrätt inte är nödvändigt.

Remissinstanserna: *Patent- och marknadsöverdomstolen* konstaterar att det aktuella WIPO-fördraget, som riksdagen har godkänt, inte uppställer något krav på att en ersättningsrätt av aktuellt slag ska tillämpas oavsett ömsesidighet och instämmer i bedömningen att det är EU-domstolens senare klargörande av att de aktuella direktivbestämmelserna utgör hinder mot ett nationellt krav på ömsesidighet, som gör det nödvändigt att utsträcka ersättningsrätten i förhållande till tredjeländer utan ett sådant krav. Enligt domstolen kan det dock under sådana förhållanden ifrågasättas om den i promemorian föreslagna förordningsändringen kan anses följa av ett sådant avtal med en stat eller en mellanfolklig organisation som avses i delegationsbestämmelsen. Även *Patent- och marknadsdomstolen* anser att det kan finnas anledning att ytterligare analysera det. Övriga remissinstanser uttalar sig inte i frågan.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 62 § upphovsrättslagen får regeringen utsträcka lagens tillämpning med avseende på andra länder förutsatt ömsesidighet eller om det följer av ett sådant avtal med en stat eller mellanfolklig organisation som riksdagen godkänt. I promemorian görs bedömningen att bestämmelsen omfattar situationen att EU-rätten kräver att tillämpningen utsträcks till tredjeländer utan ömsesidighet.

Föreskrifter som avser bl.a. enskildas ekonomiska förhållanden inbördes ska meddelas genom lag (8 kap. 2 § första stycket 1 regeringsformen). Riksdagen kan dock i lag bemyndiga regeringen att meddela föreskrifter bl.a. om tillämpningen av en lag i förhållande till ett annat land eller en mellanfolklig organisation (se 8 kap. 5 § 3 regeringsformen). Bestämmelsen infördes genom 2010 års ändringar i regeringsformen. Delegationsmöjligheterna utvidgades då till att gälla hela det så kallade obligatoriska lagområdet, vilket innebar en kodifiering av den konstitutionella praxis som hade utvecklats på området (se prop. 2009/10:80 s. 271). Som exempel på sådan tidigare praxis nämns särskilt bemyndigandet i 62 § upphovsrättslagen (se SOU 2008:42 s. 61).

När bemyndigandet 1996, dvs. efter Sveriges anslutning till EU, utvidgades till att omfatta fall där kravet på nationell behandling följde av avtal med andra stater eller mellanfolkliga organisationer – utan krav på ömsesidighet – uttalades att Sverige till följd av bl.a. medlemskapet i EU och EES-avtalet måste ge skydd till andra länder även om det inte föreligger någon ömsesidighet. Uttalandet hade sin bakgrund i principen om icke-diskriminering inom EU/EES som regleras i såväl EU-fördraget som EES-avtalet (se prop. 1994/95:151 s. 30–32). Som anges i förarbetena utformades bemyndigandet med ledning i delegationsbestämmelsen i 15 §

Prop. 2024/25:137 lagen (1992:1685) om kretsmönster, som endast gäller i förhållande till tredjeland. Det bemyndigandet infördes 1994 med anledning av Sveriges tillträde till EES-avtalet. Av förarbetena till den bestämmelsen framgår att en sådan delegationsmöjlighet inte bara kan avse icke-diskriminering enligt EES-avtalet utan även förpliktelser i förhållande till tredjeland som följer av direktiv eller rådsbeslut som Sverige genom avtalet har åtagit sig att införliva och följa (se prop. 1992/93:48 s. 53 och 54, jfr även prop. 1994/95:19 s. 158). Genom den gemensamma EES-kommitténs beslut har Sverige även åtagit sig att införliva bl.a. artikel 8.2 i det ursprungliga uthyrnings- och utlåningsdirektivet, som senare upphävdes och antogs i kodifierad version inom ramen för EU-samarbetet och som behandlas i promemorian. EES-kommitténs beslut har karaktären av internationellt avtal och har, till skillnad från det senare uthyrnings- och utlåningsdirektivet, godkänts av riksdagen (se prop. 1993/94:203 s. 129 och prop. 1994/95:58 s. 19 och 20).

Sedan Sveriges anslutning till EU krävs nämligen inget ytterligare godkännande när exempelvis ett EU-direktiv antas, vilket följer av bl.a. anslutningsfördraget som riksdagen har godkänt. Det uttryck som används i bemyndigandet, dvs. avtal med en stat eller mellanfolklig organisation som riksdagen godkänt, finns även i annan lagstiftning som har införts med anledning av Sveriges tillträde till EES-avtalet och har där ansetts omfatta rättsakter som gäller till följd av Sveriges anslutning till EU, bl.a. förordningar och direktiv som utfärdas av EU:s institutioner (se t.ex. rättsfallet RÅ 2007 ref. 45 och där gjorda hänvisningar).

Som *Patent- och marknadsöverdomstolen* konstaterar är det EU-domstolens tolkning av ersättningsrätten enligt direktivet, dvs. inte enligt WIPO-fördraget, som medför en skyldighet att utsträcka ersättningsrätten enligt upphovsrättslagen i förhållande till vissa tredjeländer utan ett krav på ömsesidighet. De rättsliga förutsättningarna har alltså ändrats i förhållande till riksdagens tidigare ställningstaganden. Enligt regeringen står det dock klart att bemyndigandets ordalydelse omfattar bl.a. förpliktelser som följer av Sveriges anslutning till EU och att ett syfte med bemyndigandet är att regeringen ska kunna meddela de föreskrifter som är eller visar sig bli nödvändiga till följd av anslutningen. För att undvika tveksamhet i rättstillämpningen anser dock regeringen, i linje med *Patent- och marknadsöverdomstolens* uppfattning, att det finns skäl att förtydliga bemyndigandet. Det föreslås därför att ett tillägg i paragrafen görs så att det uttryckligen framgår av bemyndigandet att regeringen får meddela föreskrifter om lagens tillämpning med avseende på andra länder utan ömsesidighet i de fall det följer av en bindande EU-rättsakt eller ett av EU ingånget avtal (jfr formuleringen i t.ex. 15 kap. 1 a § offentlighets- och sekretesslagen [2009:400] och se prop. 2012/13:192 s. 31 och 43).

Regeringens förslag: Lagändringarna som rör radio- och tv-företag ska träda i kraft den 1 januari 2026. Förtydligandet av regeringens föreskriftsrätt ska träda i kraft den 1 juli 2025.

De ändrade ersättningsreglerna ska tillämpas även på prestationer som har tillkommit före ikraftträdandet. Äldre bestämmelser ska fortfarande gälla för åtgärder som har vidtagits före ikraftträdandet.

Utredningens förslag överensstämmer inte med regeringens. Utredningen föreslår ett annat ikraftträdandedatum. Utredningens förslag till övergångsbestämmelser är knutet till dess förslag om att inrätta en ny myndighet. Utredningen föreslår att äldre föreskrifter ska gälla för privatkopieringsersättning som avser tiden före myndighetens första beslut.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser har inga invändningar mot förslagen. Framför allt remissinstanser på rättighetshavarsidan, bl.a. *Bildupphovsrätt*, *Copyswede*, *Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd (KLYS)* och *Svenska Journalistförbundet*, understryker vikten av att de förslag som innebär en utvidgning av kretsen ersättningsberättigade, dvs. även för stillbild och text m.m., genomförs skyndsamt.

Promemorians bedömning överensstämmer inte med regeringens förslag. I promemorian görs bedömningen att ett förtydligande av regeringens föreskriftsrätt inte är nödvändigt.

Remissinstanserna: Remissinstanserna yttrar sig inte i denna del.

Skälen för regeringens förslag: För att ge berörda aktörer viss tid för att anpassa sig till de nya reglerna för radio- och tv-företag bör de träda i kraft den 1 januari 2026. Som redovisas i avsnitt 5 måste övriga förslag som innebär en utvidgning av kretsen ersättningsberättigade övervägas samlat och regeringen avser att återkomma i den delen.

Regeringen planerar för att förordningsförslaget i promemorian ska kunna träda i kraft den 1 juli 2025. Förtydligandet av regeringens föreskriftsrätt bör träda i kraft samma dag.

På upphovsrättsområdet gäller allmänt att nya regler tillämpas även på skyddade prestationer som har tillkommit innan de nya reglerna trädde i kraft. Det finns inte någon anledning att här avvika från denna princip. Av tydlighetsskäl bör detta anges i en särskild övergångsbestämmelse (se till exempel prop. 2021/22:278 och där gjorda hänvisningar).

En annan princip som vanligtvis gäller vid ändringar på upphovsrättsområdet är att nya regler inte tillämpas för åtgärder som har vidtagits före ikraftträdandet. Även denna princip bör gälla här och tas in i en särskild övergångsbestämmelse. Det innebär att den rätt till ersättning för radio- och tv-företag som förslaget innebär endast gäller anordningar som tillverkas eller införs till Sverige efter ikraftträdandet (jfr prop. 1997/98:156 s. 40).

Därutöver gäller som utgångspunkt att nya regler inte tillämpas på rättigheter som har förvärvats före ikraftträdandet, vilket innebär att redan ingångna avtal inte ska påverkas av nya regler. I det här fallet saknar dock en sådan övergångsbestämmelse betydelse.

8 Konsekvenser

Regeringens bedömning: Förslaget kan leda till ökade intäkter för radio- och tv-företag. Det kan antingen ske genom en omfördelning bland ersättningsberättigade rättighetshavare av den ersättning som tillämpas på marknaden eller genom en höjning av den ersättningen. En sådan höjning skulle innebära kostnadsökningar för ersättningskyldiga näringsidkare och i förlängningen för konsumenterna. Förslaget bedöms i övrigt inte medföra några konsekvenser för enskilda. Det bedöms inte medföra några konsekvenser för det allmänna.

Utredningens bedömning överensstämmer delvis med regeringens. Utredningens bedömning är knuten till dess förslag om att inrätta en ny myndighet och fokuserar på mer övergripande ändringar av ersättningsordningen. Även när det gäller förslaget om att inkludera radio- och tv-företag är utredningens bedömning knuten till övriga förslag. Utredningen bedömer att dess samlade förslag inte leder till ökade kostnader för enskilda och endast till mindre kostnadsökningar för det allmänna.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser har inga invändningar mot bedömningen. *Regelrådet* anser att den konsekvensutredning som har gjorts uppfyller kraven och därmed är tillräcklig. *Konstnärsnämnden* anser att nu aktuellt förslag kan inverka negativt på övriga ersättningsberättigade genom lägre ersättningar och saknar en sådan konsekvensanalys.

Skälen för regeringens bedömning: Förslaget föranleds av en dom från EU-domstolen och syftar till att anpassa svensk rätt till domen. Det saknas därmed anledning att göra någon utredning av alternativa lösningar.

Förslaget innebär att radio- och tv-företag inkluderas i ersättningsordningen för privatkopiering och ges motsvarande rätt till ersättning som övriga ersättningsberättigade rättighetshavare. Ersättningen kan endast krävas in av en representativ organisation, dvs. i praktiken av Copyswede, och gäller i förhållande till ersättningsskyldiga näringsidkare. Radio- och tv-företagen (programbolagen) företräds redan i dag av Union of Broadcasting Organisations Sweden som har ett samarbetsavtal med Copyswede. Union of Broadcasting Organisations är verksam i andra nordiska länder och företräder i t.ex. Danmark, som redan ger radio- och tv-företag en självständig ersättningsrätt, företagen även i det avseendet.

Som redovisas i avsnitt 5 får förekomsten och omfattningen av skada för radio- och tv-företag till följd av relevant privatkopiering avgöras i tillämpningen. Det innebär att förslaget kan leda till ökade intäkter för radio- och tv-företag. Det kan antingen ske genom en omfördelning bland ersättningsberättigade rättighetshavare av den ersättning som tillämpas på marknaden eller genom en höjning av den ersättningen. Som *Konstnärsnämnden* är inne på kan förslaget alltså leda till lägre ersättning för andra ersättningsberättigade rättighetshavare. En höjning av ersättningen skulle innebära kostnadsökningar för ersättningsskyldiga näringsidkare och i

förlängningen för konsumenterna. Som utredningen konstaterar är tanken med nuvarande ersättningsordning att näringsidkarna ska föra över sina kostnader på konsumenterna. Liknande system förekommer i en majoritet av EU:s medlemsstater. Förslaget bedöms i övrigt inte medföra några beaktansvärda ekonomiska eller andra konsekvenser för enskilda.

Förslaget bedöms inte medföra några konsekvenser för det allmänna.

9 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

5 kap. Vissa upphovsrätten närstående rättigheter

Radio- och tv-företag

48 § Ett radio- eller tv-företag har, med de inskränkningar som föreskrivs i denna lag, en uteslutande rätt att förfoga över en ljudradio- eller *tv-utsändning* genom att

1. ta upp utsändningen på en anordning genom vilken den kan återges,
2. framställa exemplar av en upptagning av utsändningen,
3. sprida exemplar av en upptagning av utsändningen till allmänheten,
4. tillåta återutsändning eller en återgivning för allmänheten på platser där allmänheten har tillträde mot inträdesavgift, eller
5. tillåta att en upptagning av utsändningen på trådbunden eller trådlös väg överförs till allmänheten på ett sådant sätt att enskilda kan få tillgång till upptagningen från en plats och vid en tidpunkt som de själva väljer.

De rättigheter som avses i första stycket 2, 3 och 5 gäller till utgången av femtionde året efter det år då utsändningen ägde rum.

Bestämmelserna i 2 § andra stycket, 6–9 §§, 11 § andra stycket, 11 a, 12, 13 och 15 a–16 §§, 16 a § tredje stycket, 16 e–17 c, 17 e, 21, 22, 25–26 b, 26 e, 26 k–26 m, 42 a, 42 b, 42 d och 42 g–42 k §§ ska tillämpas i fråga om ljudradio- och *tv-utsändningar* som avses i denna paragraf.

När ett exemplar av en upptagning enligt denna paragraf med företagets samtycke har överlåtit inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet får exemplaret spridas vidare.

Om ett radio- eller tv-företag har krav på ersättning för en sådan vidaresändning som avses i 42 f § och som har skett med företagets samtycke, ska företaget framställa sitt krav samtidigt med de krav som avses i 42 a § tredje stycket.

Paragrafen innehåller bestämmelser om rättigheter för radio- och tv-företag. Övervägandena finns i avsnitt 5.

I *tredje stycket* införs en hänvisning till bestämmelserna om ersättning vid tillverkning och införsel av anordningar för ljud- eller bildupptagning i 26 k–26 m §§. Ändringen innebär att radio- och tv-företag ges rätt till privatkopieringsersättning på motsvarande sätt som redan gäller för upphovsmän och flertalet andra kategorier av närstående rättighetshavare.

I övrigt görs endast språkliga ändringar i paragrafen.

8 kap. Lagens tillämpningsområde

61 § Bestämmelserna i 45, 47 och 48 §§ *tillämpas* på framföranden, ljudupptagningar samt ljudradio- och *tv-utsändningar* som äger rum i Sverige. Dessutom tillämpas 45 § på framföranden av den som är svensk medborgare eller har sin vanliga vistelseort i Sverige, 47 § på ljudupptagningar vars framställare är svensk medborgare eller svensk juridisk person eller har sin vanliga vistelseort i Sverige och 48 § på utsändningar av radio- eller *tv-företag* som har sitt säte i Sverige. Bestämmelserna i 46 § tillämpas på ljudupptagningar och upptagningar av rörliga bilder vars framställare är svensk medborgare eller svensk juridisk person eller har sin vanliga vistelseort i Sverige liksom på sådana upptagningar av rörliga bilder som äger rum i Sverige. Bestämmelsen i 46 § om exemplarframställning gäller dock alla ljudupptagningar.

Bestämmelserna i 48 b § tillämpas på presspublikationer vars framställare är etablerad i Sverige. Bestämmelserna i 49 § tillämpas på arbeten vars framställare är svensk medborgare eller har sin vanliga vistelseort i Sverige. Bestämmelserna tillämpas även på arbeten vars framställare är svensk juridisk person och har sitt säte, sitt huvudkontor eller sin huvudsakliga verksamhet i Sverige. Om den juridiska personen har sitt säte i Sverige men inte sitt huvudkontor eller sin huvudsakliga verksamhet här, tillämpas bestämmelserna dock endast om arbetet ingår i en ekonomisk verksamhet som har etablerats i Sverige.

Av bestämmelserna i 49 a § tillämpas hänvisningen till 50 och 51 §§ på alla fotografiska bilder och övriga bestämmelser på fotografiska bilder

1. vars framställare är svensk medborgare eller har sin vanliga vistelseort i Sverige, eller

2. som först har getts ut i Sverige eller samtidigt i Sverige och utomlands, eller

3. som har infogats i en byggnad eller annan anordning som är fast förenad med marken, om byggnaden eller anordningen är belägen i Sverige.

Vid tillämpningen av tredje stycket 2 anses utgivningen ha skett samtidigt, om bilden har getts ut i Sverige inom trettio dagar efter utgivningen utomlands.

Av bestämmelserna i 45 § tillämpas hänvisningen till 26 k–26 m §§ endast på framföranden som har gjorts av någon som är svensk medborgare eller som har sin vanliga vistelseort i Sverige. Av bestämmelserna i 46 § tillämpas hänvisningen till 26 k–26 m §§ endast på upptagningar vars framställare är svensk medborgare eller svensk juridisk person eller har sin vanliga vistelseort i Sverige. *Av bestämmelserna i 48 § tillämpas hänvisningen till 26 k–26 m §§ endast på utsändningar av radio- eller tv-företag som har sitt säte i Sverige.* Av bestämmelserna i 49 a § tillämpas hänvisningen till 26 k–26 p §§ endast på fotografiska bilder vars framställare är svensk medborgare eller har sin vanliga vistelseort i Sverige.

Paragrafen innehåller bestämmelser om upphovsrättslagens tillämpningsområde för närstående rättigheter. Övervägandena finns i avsnitt 5.

Ändringen i *femte stycket* innebär att den nya rätten till privatkopieringsersättning för radio- och tv-företag tillämpas på utsändningar av företag som har sitt säte i Sverige. Enligt 1 § andra stycket internationella upphovsrättsförordningen (1994:193) ska vid tillämpningen av upphovsrättslagen en juridisk person med säte i ett EES-land alltid behandlas som en juridisk person med säte i Sverige. När det gäller radio- och tv-företag med anknytning till ett tredjeland avses tillämpningsområdet regleras i samma förordning.

I övrigt görs endast språkliga ändringar i paragrafen.

62 § Regeringen får, under förutsättning av ömsesidighet eller om det följer av *en bindande EU-rättsakt eller ett av EU ingånget eller av riksdagen godkänt avtal med en stat eller en mellanfolklig organisation*, meddela föreskrifter om denna lags

tillämpning med avseende på andra länder. Regeringen får också meddela föreskrifter om lagens tillämpning på verk och fotografiska bilder som först har *getts ut* av en mellanfolklig organisation och på inte utgivna verk och fotografiska bilder som en sådan organisation får ge ut.

Paragrafen innehåller bl.a. ett bemyndigande för regeringen att i förordning meddela föreskrifter om lagens tillämpning med avseende på andra länder. Övervägandena finns i avsnitt 6.

I paragrafen anges enligt den hittillsvarande lydelsen att regeringen får meddela föreskrifter om lagens tillämpning under förutsättning av ömsesidighet eller om det följer av ett avtal med en främmande stat eller en mellanfolklig organisation som riksdagen godkänt. Paragrafen förtydligas med ett tillägg om att regeringen får meddela föreskrifter om lagens tillämpning med avseende på andra länder utan krav på ömsesidighet i de fall det följer av en bindande EU-rättsakt eller ett av EU ingånget avtal. Med bindande EU-rättsakt avses sådana rättsakter som gäller till följd av Sveriges medlemskap i EU, dvs. anslutningsfördragen samt förordningar, direktiv och beslut som antas av EU:s institutioner. Inte bara lagstiftningsakter, utan även delegerade akter och genomförandeakter kan ha en bindande verkan. Med ett av EU ingånget avtal avses ett sådant internationellt avtal som EU ingår med bindande verkan för medlemsstaterna. En förutsättning för bestämmelsens tillämplighet när det gäller andra internationella överenskommelser, t.ex. bilaterala avtal och så kallade blandade avtal som måste ratificeras både av EU och av dess medlemsstater för att kunna träda i kraft, är liksom tidigare att avtalet har godkänts av riksdagen. Någon ändring i sak är inte avsedd.

I övrigt görs endast språkliga ändringar i paragrafen.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2025 i fråga om 62 § och i övrigt den 1 januari 2026.

2. Bestämmelserna i 48 och 61 §§ i den nya lydelsen tillämpas även på prestationer som har tillkommit före ikraftträdandet.

3. Bestämmelserna i 48 och 61 §§ i den äldre lydelsen tillämpas för åtgärder som har vidtagits före ikraftträdandet.

Övervägandena finns i avsnitt 7.

Enligt *punkt 1* träder bestämmelserna i 62 § i kraft den 1 juli 2025. Lagen i övrigt träder i kraft den 1 januari 2026.

Av *punkt 2* framgår den allmänna princip som innebär att ny lagstiftning på upphovsrättens område ska tillämpas även på prestationer skyddade av närstående rättigheter som har tillkommit före ikraftträdandet av de nya bestämmelserna.

Av *punkt 3* framgår en annan princip som vanligen gäller på upphovsrättens område, nämligen att äldre bestämmelser ska gälla för åtgärder som har vidtagits före ikraftträdandet. Det innebär att den nya rätten till privatkopieringsersättning för radio- och tv-företag endast gäller i förhållande till anordningar som tillverkas eller införs till Sverige efter ikraftträdandet.

Sammanfattning av betänkandet Privatkopieringsersättningen i framtiden (SOU 2022:20)

I upphovsrättslagen finns en inskränkning av upphovsrätten som innebär att var och en för privat bruk får framställa ett eller några få exemplar av offentliggjorda verk. Vid en sådan inskränkning ska upphovsmännen och innehavare till vissa närstående rättigheter ha rätt till s.k. privatkopieringsersättning. Utredningens uppdrag är att göra en översyn av det nuvarande systemet för privatkopieringsersättning.

Enligt den nu gällande regleringen för privatkopieringsersättning är näringsidkare skyldiga att betala ersättning om de i sin yrkesmässiga verksamhet tillverkar eller till landet inför vissa anordningar. De anordningar det är fråga om är sådana som kan användas för att ta upp ljud och rörlig bild och som är särskilt ägnade för privatkopiering. Ersättningsberättigade är de upphovsmän och rättighetshavare vars skyddade verk därefter har sänts ut på radio eller tv eller som har getts ut på anordningar genom vilka de kan återges. Nivån på den ersättning som ska betalas anges i lag och är kopplad till lagringsutrymmet som finns hos anordningarna, med en möjlighet till nedsättning under vissa förutsättningar. Den snabba tekniska utvecklingen har dock medfört att lagringsutrymmet hos de anordningar som används för att framställa privatkopior numera är mycket större än vad som förutsågs när bestämmelserna infördes. Dessutom är anordningarna numera vanligtvis multifunktionella.

Det har fått till konsekvens att den i lagen angivna beräkningsgrunden för ersättningens storlek inte längre framstår som aktuell. Detta har i sin tur lett till att de i lagen angivna ersättningsnivåerna inte fullt ut har tillämpats. Vilken privatkopieringsersättning som ska betalas har i stället behövt fastställas efter långdragna förhandlingar mellan å ena sidan upphovsmän och rättighetshavare och å andra sidan ersättningsskyldiga näringsidkare och genom domstolsavgöranden. Även frågan om vilka anordningar som ska anses särskilt ägnade för privatkopiering har orsakat tvister mellan marknadens aktörer. Nuvarande ordning har således blivit ineffektiv, kostsam och processdrivande. Härutöver har det också ifrågasatts om den hittillsvarande ordningen är för snäv när det gäller vilka som omfattas av rätten till ersättning.

För att komma till rätta med detta föreslår utredningen dels nya regler för hur avgränsningen av vilka som är ersättningsberättigade och ersättningsskyldiga ska göras, dels att ett visst ansvar för att fastställa ersättningen ska flyttas till staten. Utredningen föreslår att det inte längre ska anges några ersättningsnivåer i lag. I stället föreslås att en ny myndighet ska inrättas som, med beaktande av vissa i lag angivna förhållanden, i en föreskrift vartannat år ska precisera vilka anordningar som ska medföra ersättningsskyldighet och ersättningsnivåerna för dessa. På så sätt kan ett system skapas som gör att privatkopieringsersättningen kan anpassas utifrån gällande privatkopieringsbeteende samt den tekniska, ekonomiska och rättsliga utvecklingen på området, vilket minskar risken

för motsättningar och diskussioner mellan marknadens aktörer. Dessutom kan det säkerställas att rättighetshavare får en rimlig ersättning.

Prop. 2024/25:137
Bilaga 1

I utredningens uppdrag har också ingått att analysera förutsättningarna för att ersätta det nuvarande regelverket med en statlig ersättningsordning och bedöma om det är lämpligt. Utredningens bedömning är att det inte är lämpligt att införa en statlig ersättningsordning, varför något förslag i den delen inte lämnas.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2023. Vissa övergångsbestämmelser föreslås.

Betänkandets lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

[...]

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

48 §¹

Ett radio- eller tv-företag har, med de inskränkningar som föreskrivs i denna lag, en uteslutande rätt att förfoga över en ljudradio- eller televisionsutsändning genom att

1. ta upp utsändningen på en anordning genom vilken den kan återges,
2. framställa exemplar av en upptagning av utsändningen,
3. sprida exemplar av en upptagning av utsändningen till allmänheten,
4. tillåta återutsändning eller en återgivning för allmänheten på platser där allmänheten har tillträde mot inträdesavgift, eller
5. tillåta att en upptagning av utsändningen på trådburen eller trådlös väg överförs till allmänheten på ett sådant sätt att enskilda kan få tillgång till upptagningen från en plats och vid en tidpunkt som de själva väljer.

De rättigheter som avses i första stycket 2, 3 och 5 gäller till utgången av femtionde året efter det år då utsändningen ägde rum.

Bestämmelserna i 2 § andra stycket, 6–9 §§, 11 § andra stycket, 11 a, 12 och 16 §§, 16 a § tredje stycket, 17–17 c, 17 e, 21, 22, 25–26 b, 26 e, 42 a, 42 b, 42 d, 42 g och 42 h §§ ska tillämpas i fråga om ljudradio- och televisionsutsändningar som avses i denna paragraf.

Bestämmelserna i 2 § andra stycket, 6–9 §§, 11 § andra stycket, 11 a, 12 och 16 §§, 16 a § tredje stycket, 17–17 c, 17 e, 21, 22, 25–26 b, 26 e, 26 k–26 m, 42 a, 42 b, 42 d, 42 g och 42 h §§ ska tillämpas i fråga om ljudradio- och televisionsutsändningar som avses i denna paragraf.

När ett exemplar av en upptagning enligt denna paragraf med företagets samtycke har överlåtits inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet får exemplaret spridas vidare.

Om ett radio- eller tv-företag har krav på ersättning för en sådan vidareutsändning som avses i 42 f § och som har skett med företagets samtycke, ska företaget framställa sitt krav samtidigt med de krav som avses i 42 a § tredje stycket.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2023.

2. Äldre föreskrifter gäller för privatkopieringsersättning som avser tiden före myndighetens första beslut enligt 26 l §.

Efter remiss av slutbetänkandet Privatkopieringsersättningen i framtiden har yttranden över betänkandet kommit in från AIPPI Sverige, Allmänna reklamationsnämnden, Bildleverantörernas förening, Bildupphovsrätt i Sverige, Bonus Copyright Access, Copyswede, Elektronikbranschen, Filmproducenternas Rättighetsförening, Företagarna, Förvaltningsrätten i Karlstad, Ifpi Sverige, Integritetsskyddsmyndigheten, Internationella Handelskammaren, Internetstiftelsen, Kammarkollegiet, Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd, Kommerskollegium, Konkurrensverket, Konstnärernas Riksorganisation, Konstnärsnämnden, Konsumentverket, Kungliga biblioteket, Lunds universitet, Läromedelsföretagen, Myndigheten för press, radio och tv, Myndigheten för tillgängliga medier, Patent- och registreringsverket, Regelrådet, Statens kulturråd, Statens musikverk, Stiftelsen Svenska Filminstitutet, Stockholms tingsrätt, Svea hovrätt, Svensk Handel, Svensk Scenkonst, Svenska Artisters och Musikers Intresseorganisation, Svenska Fotografers Förbund, Svenska Föreningen för Immaterialrätt, Svenska Förläggareföreningen, Svenska Journalistförbundet, Svenska oberoende musikproducenter, Svenska Tecknare, Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå, Svenskt Näringsliv, Sveriges advokatsamfund, Sveriges Dramatikerförbund, Sveriges Författarförbund, Sveriges kompositörer och textförfattare, Sveriges Läromedelsförfattares Förbund, Sveriges Radio, Sveriges Television, Sveriges Tidskrifter, Sveriges Yrkesmusikerförbund och Svenska Musikerförbundet, TechSverige, Tidningsutgivarna, Tillväxtverket, Uppsala universitet och Vinnova.

Yttranden har också kommit in från BLF Fotograferna, HI3G Access AB och Telenor Sverige AB.

Administration av Litterära Rättigheter i Sverige, Allente Sverige AB, Almega Medieföretagen, Civic Tech Sweden, Dataspelesbranschen, Discovery Networks Sweden, Elgiganten Aktiebolag, ELON Group AB, Fackförbundet Scen & Film, Film & TV-producenterna, Filmdistributörerna, Föreningen för Digitala Fri- och Rättigheter, Grafiska företagen, Innovationsföretagen, Konstnärsunionen, Musikerförbundet, Musikförläggarna, Nordic Entertainment Group, Näringslivets Regelnämnd, RISE Research Institutes of Sweden, Rättighetsalliansen, Samsung Electronics Nordic Aktiebolag, Stockholms Handelskammare, Svensk Biblioteksforening, Sveriges Filmthyrareförening UPA, Riksdagens ombudsmän, Sveriges Konsumenter, Sveriges Utbildningsradio AB, Teknikföretagen, Tele2 Sverige AB, Telefonaktiebolaget LM Ericsson, Telia Sverige AB och TV4 Media AB har avstått från att yttra sig.

Sammanfattning av promemorian Ändrade ersättningsregler för användning av musik (Ju2024/02104)

Enligt upphovsrättslagen har framställare av ljudupptagningar (producenter) och utövande konstnärer (artister och musiker) rätt till ersättning när deras musik spelas i exempelvis radio, tv, restauranger eller butiker.

Bestämmelserna bygger på EU-direktiv och internationella konventioner. I den internationella upphovsrättsförordningen finns regler om tillämpningen av ersättningsrätten i förhållande till rättighetshavare från andra länder. Nuvarande regler innebär att producenter och utövande konstnärer med anknytning till ett land som är anslutet till WIPO-fördraget om framföranden och fonogram (WPPT) har rätt till ersättning i Sverige, om landet i fråga ger en rätt till ersättning för användning av ljudupptagningar med anknytning till Sverige, så kallad ömsesidighet.

I denna promemoria föreslås ändringar som syftar till att anpassa svensk rätt till en dom från EU-domstolen (mål C-265/19 [Recorded Artists Actors Performers]). Förslaget innebär att ömsesidighet inte längre ska vara en förutsättning för ersättningsrätt i förhållande till WPPT-länder.

Förordningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 mars 2025.

Efter remiss av promemorian Ändrade ersättningsregler för användning av musik har yttranden över promemorian kommit in från AIPPI Sverige, Bauer Media Audio Filial, Copyswede, Ifpi Sverige, Kommerskollegium, Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd, Konstnärsnämnden, Lunds universitet, Mediemyndigheten, Music Management Forum Sweden, Musikerförbundet, Musikförläggarna, Naxos Sweden AB, Patent- och registreringsverket, Playground Music Scandinavia AB, Regelrådet, Riksidrottsförbundet, Småföretagarnas Riksförbund, Sony Music Entertainment Sweden AB, Statens Kulturråd, Stockholms tingsrätt, Svea hovrätt, Svensk scenkonst, Svenska Artisters och Musikers Intresseorganisation, Svenska Föreningen för Immaterialrätt, Svenska Musikerförbundet och Sveriges Yrkesmusikerförbund, Svenska Oberoende Musikproducenter, Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå, Svenskt Näringsliv, Sveriges Kommuner och Regioner, Sveriges kompositörer och textförfattare, Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB, Sveriges Utbildningsradio AB, Tillväxtverket, TV4 Media AB, Viaplay Group Sweden AB och Visita.

Yttranden har också kommit in från Adrian Recordings, Bark at your owner AB, Buddhaflow, Comedia, Earon Studio/Minor Label Recordings, European Broadcasting Union, Himmelmark, Ifpi, Independent Music Companies Association, Kakafon Records, Massproduktion och Rimeika Retorik.

Bmg Rights Management Scandinavia AB, Cosmos Music AB, DB Media AB, Discovery Networks Sweden AB, Epidemic Sound AB, Föreningen Svenska Tonsättare, Företagarna, Hennes & Mauritz AB, ICA Sverige AB, Mad Men Media AB/Nya Radio City AB, McDonalds Sverige, Medieföretagen, Music In Brands AB, Nordic Wellness Group AB, Nordisk Copyright Bureau, NRJ Sweden AB, Närradions Riksorganisation, Radio Nova AB, Skärgårdsradion AB, Soundtrack Your Brand Sweden AB, Spotify AB, Svensk Handel, Svenska Medietjänster AB, Sveriges Konsumenter, Tele2 Sverige AB, Telia Sverige AB, Union of Broadcasting Organisations Sweden, Universal Music AB och Warner Music Sweden AB har avstått från att yttra sig.

Lagrådsremissens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

Härigenom föreskrivs att 48, 61 och 62 §§ lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

48 §¹

Ett radio- eller tv-företag har, med de inskränkningar som föreskrivs i denna lag, en uteslutande rätt att förfoga över en ljudradio- eller *televisionsutsändning* genom att

Ett radio- eller tv-företag har, med de inskränkningar som föreskrivs i denna lag, en uteslutande rätt att förfoga över en ljudradio- eller *tv-utsändning* genom att

1. ta upp utsändningen på en anordning genom vilken den kan återges,
2. framställa exemplar av en upptagning av utsändningen,
3. sprida exemplar av en upptagning av utsändningen till allmänheten,
4. tillåta återutsändning eller en återgivning för allmänheten på platser där allmänheten har tillträde mot inträdesavgift, eller
5. tillåta att en upptagning av utsändningen på trådbunden eller trådlös väg överförs till allmänheten på ett sådant sätt att enskilda kan få tillgång till upptagningen från en plats och vid en tidpunkt som de själva väljer.

De rättigheter som avses i första stycket 2, 3 och 5 gäller till utgången av femtionde året efter det år då utsändningen ägde rum.

Bestämmelserna i 2 § andra stycket, 6–9 §§, 11 § andra stycket, 11 a, 12, 13 och 15 a–16 §§, 16 a § tredje stycket, 16 e–17 c, 17 e, 21, 22, 25–26 b, 26 e, 42 a, 42 b, 42 d och 42 g–42 k §§ ska tillämpas i fråga om ljudradio- och *televisionsutsändningar* som avses i denna paragraf.

Bestämmelserna i 2 § andra stycket, 6–9 §§, 11 § andra stycket, 11 a, 12, 13 och 15 a–16 §§, 16 a § tredje stycket, 16 e–17 c, 17 e, 21, 22, 25–26 b, 26 e, *26 k–26 m*, 42 a, 42 b, 42 d och 42 g–42 k §§ ska tillämpas i fråga om ljudradio- och *tv-utsändningar* som avses i denna paragraf.

När ett exemplar av en upptagning enligt denna paragraf med företagets samtycke har överlåtits inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet får exemplaret spridas vidare.

Om ett radio- eller tv-företag har krav på ersättning för en sådan vidare-sändning som avses i 42 f § och som har skett med företagets samtycke, ska företaget framställa sitt krav samtidigt med de krav som avses i 42 a § tredje stycket.

Bestämmelserna i 45, 47 och 48 §§ är tillämpliga på framföranden, ljudupptagningar samt ljudradio- och *televisionsutsändningar* som äger rum i Sverige. Dessutom tillämpas 45 § på framföranden av den som är svensk medborgare eller har sin vanliga vistelseort i Sverige, 47 § på ljudupptagningar vars framställare är svensk medborgare eller svensk juridisk person eller har sin vanliga vistelseort i Sverige och 48 § på utsändningar av radio- eller *televisionsföretag* som har sitt säte i Sverige. Bestämmelserna i 46 § tillämpas på ljudupptagningar och upptagningar av rörliga bilder vars framställare är svensk medborgare eller svensk juridisk person eller har sin vanliga vistelseort i Sverige liksom på sådana upptagningar av rörliga bilder som äger rum i Sverige. Bestämmelsen i 46 § om exemplarframställning gäller dock alla ljudupptagningar.

Bestämmelserna i 45, 47 och 48 §§ tillämpas på framföranden, ljudupptagningar samt ljudradio- och *tv-utsändningar* som äger rum i Sverige. Dessutom tillämpas 45 § på framföranden av den som är svensk medborgare eller har sin vanliga vistelseort i Sverige, 47 § på ljudupptagningar vars framställare är svensk medborgare eller svensk juridisk person eller har sin vanliga vistelseort i Sverige och 48 § på utsändningar av radio- eller *tv-företag* som har sitt säte i Sverige. Bestämmelserna i 46 § tillämpas på ljudupptagningar och upptagningar av rörliga bilder vars framställare är svensk medborgare eller svensk juridisk person eller har sin vanliga vistelseort i Sverige liksom på sådana upptagningar av rörliga bilder som äger rum i Sverige. Bestämmelsen i 46 § om exemplarframställning gäller dock alla ljudupptagningar.

Bestämmelserna i 48 b § tillämpas på presspublikationer vars framställare är etablerad i Sverige. Bestämmelserna i 49 § tillämpas på arbeten vars framställare är svensk medborgare eller har sin vanliga vistelseort i Sverige. Bestämmelserna tillämpas även på arbeten vars framställare är svensk juridisk person och har sitt säte, sitt huvudkontor eller sin huvudsakliga verksamhet i Sverige. Om den juridiska personen har sitt säte i Sverige men inte sitt huvudkontor eller sin huvudsakliga verksamhet här, tillämpas bestämmelserna dock endast om arbetet ingår i en ekonomisk verksamhet som har etablerats i Sverige.

Av bestämmelserna i 49 a § tillämpas hänvisningen till 50 och 51 §§ på alla fotografiska bilder och övriga bestämmelser på fotografiska bilder

1. vars framställare är svensk medborgare eller har sin vanliga vistelseort i Sverige, eller

2. som först har getts ut i Sverige eller samtidigt i Sverige och utomlands, eller

3. som har infogats i en byggnad eller annan anordning som är fast förenad med marken, om byggnaden eller anordningen är belägen i Sverige.

Vid tillämpningen av tredje stycket 2 anses utgivningen ha skett samtidigt, om bilden har getts ut i Sverige inom trettio dagar efter utgivningen utomlands.

Av bestämmelserna i 45 § tillämpas hänvisningen till 26 k–

Av bestämmelserna i 45 § tillämpas hänvisningen till 26 k–

² Senaste lydelse 2022:1712.

26 m §§ endast på framföranden som har gjorts av någon som är svensk medborgare eller som har sin vanliga vistelseort i Sverige. Av bestämmelserna i 46 § tillämpas hänvisningen till 26 k–26 m §§ endast på upptagningar vars framställare är svensk medborgare eller svensk juridisk person eller har sin vanliga vistelseort i Sverige. Av bestämmelserna i 49 a § tillämpas hänvisningen till 26 k–26 p §§ endast på fotografiska bilder vars framställare är svensk medborgare eller har sin vanliga vistelseort i Sverige.

26 m §§ endast på framföranden som har gjorts av någon som är svensk medborgare eller som har sin vanliga vistelseort i Sverige. Av bestämmelserna i 46 § tillämpas hänvisningen till 26 k–26 m §§ endast på upptagningar vars framställare är svensk medborgare eller svensk juridisk person eller har sin vanliga vistelseort i Sverige. *Av bestämmelserna i 48 § tillämpas hänvisningen till 26 k–26 m §§ endast på utsändningar av radio- eller tv-företag som har sitt säte i Sverige.* Av bestämmelserna i 49 a § tillämpas hänvisningen till 26 k–26 p §§ endast på fotografiska bilder vars framställare är svensk medborgare eller har sin vanliga vistelseort i Sverige.

62 §³

Regeringen får, under förutsättning av ömsesidighet eller om det följer av *ett sådant avtal med en främmande stat eller en mellanfolklig organisation som riksdagen godkänt*, meddela föreskrifter om denna lags tillämpning med avseende på andra länder. Regeringen får också meddela föreskrifter om lagens tillämpning på verk och fotografiska bilder som först har *utgivits* av en mellanfolklig organisation och på inte utgivna verk och fotografiska bilder som en sådan organisation får ge ut.

Regeringen får, under förutsättning av ömsesidighet eller om det följer av *en bindande EU-rättsakt eller ett av EU ingånget eller av riksdagen godkänt avtal med en stat eller en mellanfolklig organisation*, meddela föreskrifter om denna lags tillämpning med avseende på andra länder. Regeringen får också meddela föreskrifter om lagens tillämpning på verk och fotografiska bilder som först har *getts ut* av en mellanfolklig organisation och på inte utgivna verk och fotografiska bilder som en sådan organisation får ge ut.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2025 i fråga om 62 § och i övrigt den 1 januari 2026.

2. Lagen tillämpas även på prestationer som har tillkommit före ikraftträdandet.

3. Äldre bestämmelser gäller för åtgärder som har vidtagits före ikraftträdandet.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2025-02-27

Närvarande: F.d. justitieråden Mats Melin och Kerstin Calissendorff samt justitierådet Linda Haggren

Ersättning till radio- och tv-företag vid privatkopiering

Enligt en lagrådsremiss den 20 februari 2025 har regeringen (Justitiedepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk.

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Johanna Price, biträdd av ämnesrådet Teresia Danielsson.

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

Justitiedepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 13 mars 2025

Närvarande: statsminister Kristersson, ordförande, och statsråden Svantesson, Ankarberg Johansson, Edholm, J Pehrson, Waltersson Grönvall, Jonson, Strömmer, Forssmed, Tenje, Forssell, Slottnér, M Persson, Wykman, Malmer Stenergard, Kullgren, Liljestrand, Bohlin, Carlson, Pourmokhtari, Rosencrantz, Dousa

Föredragande: statsrådet Strömmer

Regeringen beslutar proposition Ersättning till radio- och tv-företag vid privatkopiering